

KOROŠKI SLOVENEK

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — *Spf*; celoletno: 4 RM — *Spf*
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

Dvaindvajsetletnica Jugoslavije.

Ob razpadu Avstro-ogrske monarhije so se v deželah, koder prebiva jugoslovansko pleme, stvorilečasne uprave, imenovane narodni sveti. Taki narodni sveti so bili postavljeni v Zagrebu, Ljubljani, Splitu, Sarajevu, Dubrovniku in v Novem Sadu ter na Cetinju. Takoj po ustanovitvi so te uprave sklenile, da se dežele, katere predstavljajo, zedinijo s Srbijo. Zato so se zbrali vsi narodni poslanci Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Dalmacije in Vojvodine s črnogorskimi poslanci vred v Beogradu in s predstavniki Srbije sestavili narodno skupščino, ki je svečano proglasila, da se Srbi, Hrvati in Slovenci ujedinijo v eno državo, v kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev pod vladu kralja Petra Karadžorđevića. To je bilo 1. decembra leta 1918.

Redki so trenutki v zgodovini ljudstev, da narodi po svobodni samoodločitvi jasno izpričajo svojo voljo, da hočejo živeti v svoji lastni državi. Želja po samoodločitvi razodeva njihovo politično dozorelost in voljo, da si od slej kujejo svojo usodo sami. Taka volja je tem silnejša, če je ne ustvarja samo srce, ki je vzplamtelo v navdušenju, ampak tudi razum, ki doume tudi silno odgovornost politične svobode in vsaj zaslugi tudi težkoče, ki izhajajo iz samosvojega mojstrovanja usode in bodočnosti. „Napolnimo svoja srca s krepko vero v zdravo, močno in budno življenje našega kraljestva! Bog in duh naših prednikov in naših velikih mrtvecev naj bdiva nad nami vsemi, naj nas hrabrita in krepita v vztrajnem, napornem in složnem delu za blaginjo in srečo naših narodov!“, tako je v sledečem januarju zapisal kralj Aleksander v svoji pozdravni proklamaciji Srbom, Hrvatom in Slovincem.

1. decembra 1940 bo minulo dvaindvajseto leto kraljevine Jugoslavije. Jugoslovani smejo biti zadovoljni s tem, kar so dosegli v dvajsetletju, v katerem se poraja v močnih sunkih nova Evropa, ki riše v svojem zemljevidu vedno nove črte in spreminja svoj socialni in politični stroj. Kljub različnim interesom, stališčem in nazorom, ki so jugoslovansko ljudstvo delili in ga večkrat privedli do sporov, je Srbom, Hrvatom in Slovincem uspelo, da so sklepi prvega decembra 1918 preživeli vsa njihova notranja trenja. Trdna življenjska potreba in volja jugoslovanskega ljudstva je prestala vse preizkušnje, katerim je bila izpostavljena. Zmagala je v narodnih ideja vzajemnosti in sloge, ki v narodnem srcu ni bila nikdar ugasnila.

Z odkritosrčno radostjo bo Jugoslavija proslavila svoj letošnji rojstni dan. Njeni narodi smejo pred vsem svetom izpovedati dejstvo, da so se resnično in trajno sporazumeli, da so si dejansko enakopravni in da je njihova sloga podprta na najtrdnem temelju, ki je pravičnost. Trdni fundament stoji in ne tvorijo ga samo čustvo, npravstvena zahteva in iskrena volja, marveč realna politična dejstva, katerih nihče ne bo resno tajil.

V času, ko so jugoslovanski narodi zoreli skozi razne predsodke, programe in interese, je bila vladarska rod-bina nekaj živ, posebljen simbol narodne politične volje. Okoli sebe zbira vse ustvarjajoče sile v državi in jih dviga na višjo raven vzajemnosti, sporazuma in medsebojnega spoštovanja. Njena zgodovina je ena sama nepretrgana borba za srečno in svobodno domovino. Ves svet tudi ve, da je zasluga kraljevske družine, da uživa danes Jugoslavija mir, medtem ko se

Evropa drugod presnavlja in obnavlja v siloviti, trdi vojni. Njeni modri in previdni politiki se bodo jugoslovanski narodi zahvalili, če ta vihar tudi v bodočnosti ne bo zajel njihove domovine.

Desna roka državnega suverena so narodni poslanci z državno vladu. Jugoslovanski narodi se smejo veseliti svojih predstavnikov, kajti junaki so oni, ki tvegajo svoje delo v narodni dobrobit v času vrenja in trenja evropskih ljudstev. Tako je dejal predsednik vlade Cvetkovič nedavno v Cetinju: „Menda noben narod ni tako

drago plačal svoje svobode, kakor ravnano naš. Nobena država ni zgrajena na več kosteh in žrtvah, kakor je zgrajena naša domovina. Mi smo se zanjo borili zato, da bomo v njej svobodni in da se v njej kulturno povzdignemo in usposobimo za napredek in boljše življenje. Ko smo to dokončali, nam je ostala naloga, da našo domovino kulturno izgradimo. Narod se ne ceni samo po svojem junaštvu in po vsem, kar je naredil za svojo neodvisnost, ampak tudi po tem, kar je dal človečanstvu v mirnem, konstruktivnem delu.“ — Narod, ki tako ceni svojo kulturo in svobodo, ostane nepremagljiv.

Diplomatska akcija trozveze.

V minulem tednu je Nemčija započela veliko diplomatsko ofenzivo na evropskem jugovzhodu. Za predsednikom vrhovnega sovjetskega sveta Molotovim so se mudili v Nemčiji zastopniki Madžarske, Rumunije in Slovaške ter izjavili po razgovorih z zastopniki Nemčije, Italije in Japonske pristop svojih držav k osišču Berlin—Rim—Tokio. Sam zunanji minister v. Ribbentrop je v svojem govoru povodom pristopa Madžarske ugotovil, da bodo sledile še druge države in da je „nespremenljivi sklep velesil osišča Berlin—Rim—Tokio, da združijo v okviru trozvezne pogodbe vse mlade narode, ki hočejo sodelovati na obnovi pravičnejšega svetovnega reda in miru.“

O diplomatskih sklepih je nemški poročevalski urad javil to:

Pristop Madžarske.

Dne 20. nov. so podpisali na Dunaju zunanji minister v. Ribbentrop, italijanski zunanji minister grof Ciano, japonski poslanik v Berlinu Kurusu in madžarski zunanji minister grof Czaky protokol o pristopu Madžarske k 27. sept. sklenjenemu paktu trozveze Nemčije, Italije in Japonske. H predvidenim tehničnim komisijam, ki bodo obravnavale vprašanja, tičoča se madžarskih interesov, bodo pritegnjeni tudi madžarski zastopniki. — Svečani akt sprejema Madžarske je bil izveden v gradu Belvedere ob prisotnosti Führerja Adolfa Hitlerja.

Sprejem Rumunije.

Dne 23. novembra so podpisali v Berlinu zunanji minister v. Ribbentrop, zastopnik Italije poslanik Butti, japonski poslanik Kurusu in rumunski državni vodja general Antonescu protokol o pristopu Rumunije k paktu trozveze, sklenjenem 27. sept. med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Med svečanim aktom v državni pisarni je imel general Antonescu daljši nagovor,

v katerem je dejal, da se je rumunski narod pridružil osišču že z zmago nacionalno-legionarnega sistema in je sedanjemu pristopu le logična in naravna posledica notranje že izvedene priključitve.

Slovaška pri trozvezi.

Dne 24. novembra so podpisali v Berlinu zunanji minister v. Ribbentrop, zastopnik Italije poslanik Butti, japonski poslanik Kurusu ter slovaški min. predsednik in zunanji minister prof. dr. Tuka protokol o pristopu Slovaške k pogodbi trozveze. — Dr. Tuka je v svojem govoru poudaril, da je Slovaška s cilji trozveze že davno solidarna in da je bila zvestoba Slovaške do Nemčije podpisana že s krvjo njenih sinov.

Führer poglavarjem Madžarske, Rumunije in Slovaške.

Povodom pristopa Madžarske, Rumunije in Slovaške k berlinskemu paktu z dne 27. sept. je Führer Adolf Hitler brzojavnim potom izrazil svoje čestitke upravitelju Madžarske Horthy-ju, rumunskemu kralju Mihaelu in prezidentu Slovaške dr. Tisu.

Pregled vojnih dogodkov.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske javlja: V noči na 20. november so nemški bombniki metali bombe na Birmingham, London, na pristaniške naprave mest Weymouth, Northampton in Bournemouth. V noči na 21. november so nemška letala z napadi nadaljevala in vrhutega polagala mine v angleških pristaniščih. V noči na 22. nov. je bil izvršen oster napad na London, Birmingham, Coventry, Bristol in Southampton. Nemška podmornica je potopila 6 oboroženih trgovskih ladij. V noči na 23. nov. so nemški bombniki vrgli na Birmingham nad 300.000 kg bomb, v jutro pa napadli mesta Grantham, Portland, Southamp-

ton, Portsmouth i. dr. Brzi nemški čolni so doslej potopili 6 rušilcev, 2 podmornici in trgovskih ladij s prostornino 212.000 ton. Doslej je bil potopljen en sam brzi čoln.

Vrhovno poveljstvo italijanske vojske javlja: Grčija, 22. novembra so se italijanski oddelki umaknili za mesto Korica, koder se koncentrirajo italijanske čete. 23. novembra so oddelki zasedali predvidene nove postojanke, pri čemer so jih podpirali ital. bombniki. 24. nov. je nasprotnik skušal gibanje ital. oddelkov ovirati, a je bil njegov trud zaman. — Sredozemlje, 22. nov. so nasprotna letala brez uspeha metala bombe na ital. otok Leros v Egejskem morju. Sovražni napad na italijanski Bari je zahteval samo civilne žrtve. 24. nov. so ital. letala nad Malto sestrelila 6 sovražnih aeroplanov ter bombardirala oporišča malteškega otočja. Pri otoku Samosu v Egejskem morju so ital. letala vrgla bombe na jadrnice. — Afrika. Na afriških bojiščih so se vršili pretežno zračni boji. Ital. letala so vrgla bombe na Marso Matruk, na pristanišče Bomba in vzdolžno-afriško letališče Roseires ter na Port Sudan. Nasprotna letala so bombardirala črto pri Sidi Barani in nekatere eritrejske kraje.

Za Coventry-jem Birmingham in Southampton.

V noči na četrtek 21. t. m. so nemški letalci izbrali za cilj svojega napada Birmingham, ki je kot Coventry važno vojno-industrijsko središče Anglije. Meščane je napad iznenadil in po ameriških poročilih so mestne naprave utrpeli izredno veliko škodo, ker so nemške bombe deževale nanje skozi več ur. Po zažigalnih bombah so nastali številni požari. V nekaterih mestnih predelih je vsled ruševin nemogoč vsak promet. — V noči na 24. t. m. so nemški letalci osredotočili svoje napade na obmorsko mesto Southampton in zadeli važne pristaniške in industrijske naprave.

Nova ureditev Francije.

Maršal Petain je v Lyonu obrazložil nekatere osnove bodoče francoske ustave. Država bo razdeljena v 20 provinc, ki bodo upravne in gospodarske enote. Na čelu jim bodo stali guvernerji, katerim bodo podrejeni okrajni prefekti. Narodno zastopstvo bodo tvorili stanovski zastopniki in ugledne osebnosti iz naroda. Značaj nove Francije bi torej bil stanovsko-avtoritaren.

Egipt.

Kralj Faruk je naročil novemu ministrskemu predsedniku, naj nadaljuje politiko svojega prednika s ciljem, da ostane dežela izven vojne. Za Anglijo se zavzemajo poslanci okoli Ahmeda Mahar paše. Končnoveljavna odločitev pade v teh dneh, ko bo poslanska zbornica glasovala za ali proti kraljevemu prestolnemu govoru. Vlada je medtem odklonila angleško zahtevo gradnje važne vojaške ceste do sudanske meje in bo Anglija cesto izvedla na lastne stroške.

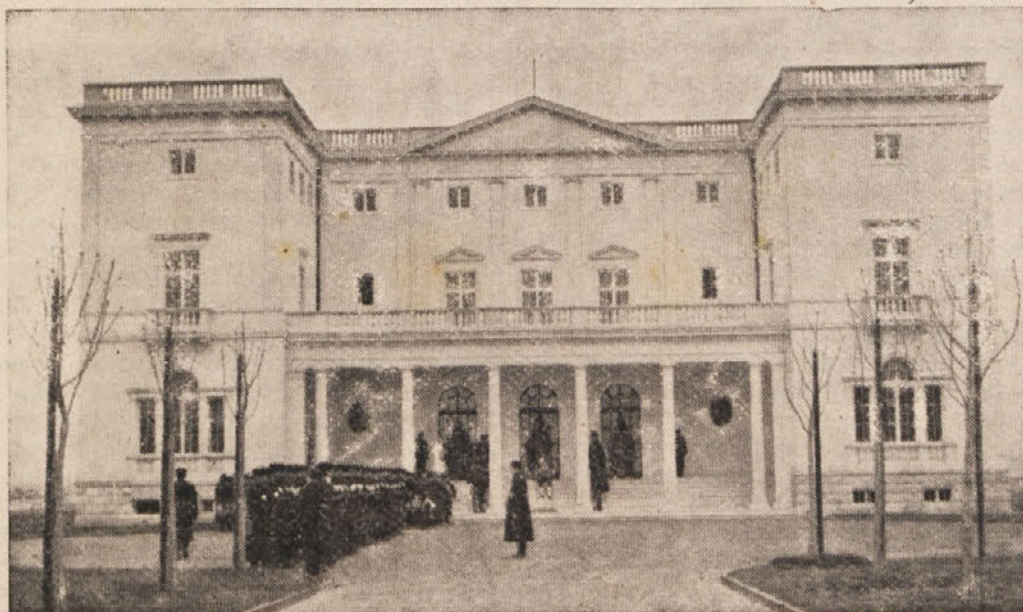
Führer je daroval rumunski vladi za 200.000 RM medikamentov in drugega materiala v pomoč po potresu prizadetim.

Bolgarska vlada je predložila zakon, ki odreja prepoved tajnih organizacij in prostozidarskih lož.

Bolgarski kralj Boris se je zasebno mudil v Nemčiji in je posetil tudi Führerja.

Bolgarski listi poročajo, da so bili v Atenah aretirani 3 grški ministri, katere dolžijo prijateljstva z Italijo.

Švicarska vlada je prepovedala organizacijo „nacionalno švicarsko gibanje“.

Dedinje, kraljevski dvorec pri Beogradu.

Iz arhiva.

Teden v besedi.

Italijani so na Siciliji vjeli angleškega podmaršala Tudor-ja, ki je bil namestni poveljnik angleške zračne vojske na Bližnjem vzhodu.

Irski min. predsednik je v minulem tednu ponovno poudaril, da ne more biti govor o prepustitvi irskih pristanišč in letališč Angliji.

Anglija se v Palestini trudi za pomirjenjem nerazporejenosti med Arabci in Judi. Judovske oblasti so na njeno pobudo obljubile arabske šole.

V jugoslovanskem okraju Odzaci je bil imenovan prvi nemški okrajni glavar.

Nad 10.000 hiš je bilo v Rumuniji poškodovanih povodom zadnjega potresa.

V Egiptu se je tvorila legija, sestojča iz 31.200 Grkov. Ostala bo v deželi in se pod angleškim poveljstvom borila proti Italijanom.

Angleži so v Bombayju aretirali bivšega indskega min. predsednika Khera.

Indijski postavodajni zbor je odklonil predlog, naj se razpiše notranje posojilo v kritje iz vojne nastalega angleškega primanjkljaja.

V Angliji namerava vlada prepovedati vsak izhod z doma po sončnem zahodu.

Turčija je odredila od 20. novembra zatamnitev na vsem ozemlju.

V septembru 1938 je imela Anglija po izjavi bivšega poslanika v Berlinu, Hendersona, v obrambo Londona komaj 2 vežbalni letali in 7 modernih obrambnih topov. Proti napadom je bilo mesto popolnoma nezavarovano.

Za novega sovjetskega poslanika v Berlinu je bil imenovan dosedanji namestni komisar za zunanje zadeve, Dekanosov, ki ga prištejajo med najožje Stalinove sotrudnike.

Avstralska vlada je predložila izredno visok proračun za 270 milj. avstralskih funtov in hkrati objavila, da se vsi davki znatno zvišajo. Za avstralsko vojsko v Egiptu, Palestini in na Malaki je določila nadaljnjih 40 milj.

Po poročilu švedskih listov namerava angleška vlada uvesti med civilnim prebivalstvom kovinaste značke, po katerih bo v slučaju bombnih napadov takoj lahko mogoče ugotoviti identiteto poškodovanih.

Francoski kardinal Baudrillart je pozval Francoze, naj se pridružijo maršalu Petainu pri njegovem delu za obnovo Francije.

Ameriški državljani zapuščajo Singapur, važno pomorsko mesto angleške kolonije na malajskem arhipelu. Singapurski vojaški poveljnik je dobil iz Londona dalekosežna polnomočenja.

Urugvajski senat se je enoglasno izjavil proti nameri zunanjega ministra, da se določena urugvajska oporišča stavijo na razpolago neki tretji državi.

Iz naše države

Organizacija VDA.

Od 22. do 24. t. m. je šolska mladina pobirala za inozemsko nemštvo. Listi so v tej zvezi prinesli zanimive podatke o organizaciji za inozemsko nemštvo. Društvo sestoji iz 41 pokrajinskih zvez ter iz 23.260 skupin v 43.600 šolah in ima 70.000 častnih in 5 in pol milijona rednih članov. Doslej je razdelilo štipendij 2362 in 1938 dijakom ter jim omogočilo izobrazbo v 35 različnih poklicih. V 16 državah vzdržuje društvo 1339 knjižnic z 59.264 knjigami in 474 šolskih knjižnic. Razdeljenih je bilo 11.500 pesmaric, 295 godal in 86 fanfar. Posebno se briga za kmetijsko delavstvo, katerim posreduje mesta, odkazuje stanovanja, jih oskrbuje z berilom itd. Posebnega skrbstva je deležno ženstvo. Izseljenecem in mnogoštevilnim družinam je društvo posredovalo obleke in drugih potrebščin v teži 22.500 kg. Propagandno delo je vršilo 12.000 govornikov na 3000 zborovanjih.

Dela na novem, ljudskem zakoniku.

Akademija za nemško pravo že dalje časa pripravlja nov civilni zakonik, ki bo prinesel mnoge novosti. Ženi bo odrejena dalekosežnejša enakopravnost napram možu, omejene bodo možnosti postavnega dedovanja, popolnoma novo izgrajeno bo osebno pravo. Osnova novega zakonika ne bo več pravica poedinčeva, marveč narod, njegova korist in čast. Jezik bo poenostavljen. Vsekakor bo novi civilni zakonik prvenstvena knjiga.

Glavna šola v vsej Nemčiji.

Führer je odredil, da se takoj po vojni uvedejo glavna šola in učiteljska, kakršna doslej obstojajo v Vzhodni marki in Sudetih, v vsej Nemčiji. Tako je izjavil v nedavnem govoru prosvetni minister Rust.

Zavarovanje vojaških grobov v Italiji padlih.

V minuli svetovni vojni je v bitkah proti Italijanom padlo 2600 vojakov iz stare Nemčije in okroglo 200.000 pripadnikov bivše avstro-ogrske armade. Od slednjih je znanih okoli 100.000 imen in so pokopani na 750 vojaških grobiščih. Nemška in italijanska vlada sta se sedaj pogodili, kafera grobišča ostanejo ohranjena. Le-tem grobiščem bodo pridruženi grobovi ukinjenih mirodvorov. Na nemških vojaških pokopališčih v Italiji (Quero, Feltr in Tolmin) so bili medtem postavljeni častni spomeniki.

Izselitvena akcija iz Besarabije zaključena.

Iz sedaj ruske Besarabije in sev. Bukovine se je doslej vrnilo 134.000 Nemcev. Trenutno je v teku preselitvena akcija za Nemce v južni Bukovini in

Dobrudži. Od 15. nov. dalje prihajajo v Nemčijo preko Madžarske dnevno po 4 vlaki z 2000 izseljenci. Do srede decembra bo tudi ta akcija zaključena.

300.000 novih stanovanj

se bo na Führerjev ukaz izgradilo v prvem povojnem letu. Drž. organizacijski vodja dr. Ley pripravi dotlej zemljišča, stavbne in finančne načrte i. dr. Mesečna stanarina ne bo presejala 30 mark. Tako bo Nemčiji zajamčen mladi naraščaj, ki ji je potreben za dosego ciljev v bodočnosti.

Civilisti enaki bojevnikom.

Notranji minister je sporazumno z vrhovnim vojaškim poveljstvom odredil, da uživajo civilne osebe, ki utrpijo osebno škodo po orožju ali drugih bojnih sredstvih ali so po bojih neposredno prizadete, taiste pravice glede oskrbe kakor frontni bojevniki. Odredba je v veljavi s 1. oktobrom 1940.

1 RM = 17.82 din.

Minister za gospodarstvo je zvišal tečaj nemške marke v smislu trgovinskega dogovora z Jugoslavijo na 17.82 din. Če se računi, nastali od 25. sept. dalje, krijejo po 30. sept., se dve tretjini računa krijeta po tečaju 1 RM 14.80 din in ena tretjina po 1 RM 17.82.

Vesti iz Jugoslavije

Gospodarski pomen Soluna za Jugoslavijo.

Vključ v sosedstvu Jugoslavija z Grčijo nima tako znatnih gospodarskih stikov kakor z drugimi sosednimi državami. Vendar ima velik del Jugoslavije v grškem Solunu svoje naravno pristanišče, kjer se nahaja tudi jugoslovanska svobodna cona. Preko Soluna gre tudi ves izvoz oziroma uvoz med Jugoslavijo in Grčijo. Jugoslavija uvaža iz Grčije bombaž, volno ter južno sadje, izvažata pa baker, les, magnetit, krom, cink in druga rudna bogastva Južne Srbije.

Jugoslovanska proizvodnja sladkorja.

Letošnji pridelek sladkorne pese v Jugoslaviji znaša okoli 80.000 vagonov. Tvornice sladkorja delajo že s polno paro. Proizvodnja sladkorja pa bo znašala približno 100.000 ton, to je toliko, kolikor znaša domača potrošnja. S sladkorno peso je bilo letos posejanih 42.097 hektarjev površine, lani pa 46.100 ha. Tudi je bil letošnji pridelek zaradi neugodnih vremenskih razmer precej slabši ko lanski. S saditvijo sladkorne pese se pečata zlasti Vojvodina in Slavonija. Propaganda za povečanje saditve sladkorne pese je znatna in dela na to, da se mora prihodnje leto posaditi najmanj 50.000 do 55.000 hek-

tarjev, kar bi dalo potrebne količine sladkorja ne samo za tekočo potrošnjo, temveč tudi za stvaritev potrebnih rezerv.

75 letnica pisateljice Lee Faturjeve.

15. t. m. je praznovala v Ljubljani svoj 75. rojstni dan slovenska pisateljica Lea Fatur. Lea Fatur je doma s Krasa in je po poklicu šivilja. Ob naporem delu za vsakdanji kruh pa je našla še vedno toliko časa, da se je izobraževala ob knjigi drugih narodov in študirala zgodovino, iz katere je jemala snov za svoje povesti. Napisala je veliko število lepih povesti, pravljic, basni itd., sodelovala skoro pri vseh slovenskih leposlovnih listih in se s tem uvrstila med najboljše slovenske pisateljice. V kratkem bo izdan izbor njenih najboljših del.

Strašni nalivi in povodenj.

Zaradi zadnjih nalivov so narasle vse jugoslovanske reke, zlasti Sava, ki je preplavila bregove že v Sloveniji. V svojem spodnjem teku pa se je razlila čez cele pokrajine, porušila nasipe, ki jih z vsemi naporji sproti popravljajo, tako da je bil do sedaj Srem še obvarovan pred najhujšim.

Naš kmečki dom.

Kar nas je Slovencev na Koroškem in Slovencev vobče, smo ali kmetje ali pa smo izšli izpod kmečke strehe. Preprosti kmečki dom sredi žive narave je pravi spomenik naše narodne zgodovine, živi dokument sedanjosti in garant naše narodne bodočnosti.

Ozrmo se na kratko nazaj v zgodovino. Naši davni predniki so se naselili pred davnimi tisočletji na to zemljo kot kmetje, zarili se vanjo ko krtje, si v trdem znoju trgali iz nje kruh in življenje, krstili njena polja, gorovja in vodovja. Vsa naša zgodovina do srede minulega stoletja je zgodovina slovenskih kmetov, branilcev zemlje in lastnine pred oblastiteljnimi vpadi in odločnih zagovornikov kmečkega prava pred fevdalno gosposko srednjega veka. Kmetje in kmetice so bili očetje in matere prvih zavednih Slovencev na koroških tleh — Matije Ahačlja, Urbana Jarnika, Matije Marjarja, Andreja Einspielerja, Antona Janežiča in drugih velikanov. Kmet je bil deželni in državni poslanec koroških Slovencev France Grafenauer. Kmetje so bili naši narodni pesniki Miha Andrejaš, Andrej Šuster-Drabosnjak, France Lesičjak.

Naš kmečki dom varuje, kar je slovenskega idealizma danes med nami. Liki korenina je, ki sili v vedno novo rast. Toliko so veliki možje že spisali knjig o kmetu in kmečkem domu, a do danes še ne izčrpali njegove zadnje globine. Vir zdravja in moči je, ki prekipeva še v mesta in velemesta, da se vedno spet polnijo s svežo krvjo in

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.
(10. nadaljevanje.)

„Strašna nemarnost, gospod dekan. Niti trije niso bili pri maši. Kaj sem hotel! Ali naj bodo brez maše zaradi šole?“

Gospod dekan se je dobrohotno nasmehnil in vprašal:

„Kaj pa z glavo? Ali je čista danes, ali je?“

Učitelj je pogledal vstran in se skušal nasmehlniti.

„Malo tišči, gospod dekan,“ je rekel, „to je od cigar, ki jih nisem vajen.“

Zardel je.

Od Koširjevega vrta sem se je zopet porogala pesem. Prijeten alt je bila, a besede tembolj zoprne:

„Ce — hep — lo noč!“

Učitelj je odšel v svojo sobo, se zaklenil in vrgel na posteljo. Zaspal je. V blodnih sanjah se mu je spovračala slika debelega šlahčiča, ki mu nosi meč droben paž . . .

III.

Stric Koširjeve Helene, gospod Feli-

če, je vstal ob sedmih, se do osmih mudil z britvijo, milom in urejevanjem svoje obleke in svojih redkih las. Tako je bil sploh navajen. Neskončno dobro mu je delo, ukvarjati se z lepoticenjem. Vsi v hiši so se bili privadili njegovemu redu in njegovim posebnostim. Ob sedmih ga je hodila buditi stara Meta, ki je bila v hiši za tri dekletke. Ob osmih pripravijo zajtrk v lopici na spodnjem vrtu. Tja je vajušen šetati, utrgati mimogrede bahato rumeno rožo, v zgodnji jeseni belo georgino, in si jo zatekniti v jopič. Potem sedi v lopi in uživa udobno, premišljeno: gnjat, sirovo maslo, dve trdo kuhani jajci, žlico medu, skodelico mlečne kave in pet žemelj. Kadar so črešnje, marelice in zgodnje hruške, mu tekne tudi sadje.

Ko je stric Feliče utešil svoj jutranji glad, se je dvignil in stopil z umerjeno stopinjo po gospodarstvu svoje ga varuha Lovrenca Koširja. Zašel je v perilnico in vprašal mlado, brhko dekletko:

„Pa čemu Vam ta ploh, gospodična?“

Dekle je zazijalo in se zasmejala:

„Perilnik je. Ali ne vidite?“

„Dà, dà,“ je prikimal stric. „Prav problematično orodje, ne bi sodil na prvi pogled.“ Poklonivši se, je krenil stric Feliče naprej, skozi hleve, skozi vežo v kuhinjo. Na veliko mizo je bi-

la postavila Meta tri jerbese in jih natrpla z jedmi za kosce in žanjice.

„Čudno,“ je menil stric, „ne bi verjel, koliko požre tak majhen jerbese. Kaj pa žlice?“

Meta je nejevoljno odgovorila:

„Kaj žlice! Jedli bodo brez žlic.“

„Brez žlic?“ se je začudil stric in odšel. Vso pot se je smešil:

„Čudni ljudje! Kako morejo jesti brez žlic!“

Jutro, polno bogate rose, je dehtelo v krepkih vonjih. V cestnem prahu so bile vidne sledi kapelj, ki so rosile z akacij na cesto. Tu intam je bila vidna sled kače, ki se je potegnila z brega čez cesto k reki. Gospod Feliče je krenil nizdol po opolzki, ilovnati stezi. Morda je hodil že stotič to pot. A ne spominja se. Vselej mu je nekako nova, skrivnostno vabeča. Vsa v senci leži ta stran, vse poletje je vlažna. Čudno močni vonji se prelivajo tod, vonji trpkoga lapuha, bohotne divje melise in vrbovja. Vmes za-reže čudno bridko vonj vode in mahovitih skal, včasih opojni duh moškatega hrošča, včasih presunljivost kačjega vzduha, belouške, oža in gada. Kakšne misli vzbujajo neki to ozračje v duši strica Feličsa? Ali je mož kaj doživel, ali je občutil kakšno srečno kdajkoli tod ob teh vodah?

Zakaj so se mu nasmehnila lica in razživele oči?

„Resnica,“ govori sam s seboj. „V vodi je vse. Voda je gonilna prvina. To je rešitev problema.“ Položil si je zopet prst na čelo in zastrmel pred se. Težka trudnost mu je napravila trenutno obličje staro. Spodnja ustnica pod vdelanimi, vse tujimi zobmi se mu je povsila in v mučni plahosti je šepetal:

„Bolezen so taki sokovi, a voda je tudi nekaj sok. Ali so bolezniki od vode?“

S svojimi kalnimi očmi se je zagledal čez reko na drugi breg. Tam je bel prod ves v solncu. Deset mladih peric, nagnjenih nad perilnike, je zavihalo rokave do belih ramen in tolčejo s perilom in izžemajo. Zadaj za pericami, od vrbe do vrbe, gre vrv in na vrvi visi perilo, mehko, drago perilo, čipkaste srajce, mehke rjuhe, drobne žepne rutice.

Tedaj je doumel stric Feliče:

„Ne! Voda ni absolutnost. Voda in solnce sta, voda in solnce skupaj! In solnce sta, voda in solnce skupaj! In ša energija je. Voda izpije madež in solnce izpije vodo.“

Zopet se je zamislil:

„Kako da solnce ne izpije madeža?“

(Dalje sledi.)

nedotaknjem zdravjem. Ohranil je naturnost, ker ga ne zadovoljujejo življenjski surogati, marveč se mu venomer hoče sočnih in pravih življenjskih oblik. Drugod poteka življenje često v sunkih, v akcijah in reakcijah, pravijo, v kmečkem domu pa gre življenje svojo zlato srednjo pot. Medtem ko je ostali svet zablodil v blodnje internacionalizma in materializma, je kmečki rod čuval in ohranjal čisto narodno ljubezen in neskaljeni idealizem. Zemlja mu je posredovala materinstvo, da je gojil in častil, kar so drugi teptali in onečaščali, in gradil, kar so drugi razdirali in rušili. Ostal je kmečki dom

sredi civiliziranega sveta resnična zibelka narodov in držav in med nami koroškimi Slovenci je danes živi dokument naše bitnosti in našega slovenskega idealizma.

Ni nas strah pred bodočnostjo. Führer Adolf Hitler je o svojem narodu dejal, da bo nemški narod ali kmečki narod ali pa ga ne bo. Izgovoril je posredno s tem stavkom čudovito modrost, katero je svet morda doslej slutil, a je ni znal izraziti: Evropa dogledne bodočnosti bo ali Evropa kmetov, Evropa čistega, resničnega idealizma, ali pa bo vtonila v temi razkrajajočega se materializma.

Čirom naše zemlje

Hlapec Martin.

Martin je bil hlapec pri Skalarjevih. To se pravi, da ni bil samo hlapec, temveč tudi dekla, skoraj bi rekli, da je bil tovorna živina, ki so mu prav vse naprtili. Martin je vse prenesel. Saj je bil pa tudi temu primerno močan! Njegovo telo je bilo kakor voz „parizar“ s širokimi kolesi in debelim dnom. Kar mu je bilo naročeno, to je opravil, čeprav so kosti pokale. Resnično je ni bilo stvari, ki bi ji Martin ne bil kos.

Ko je bil teden mimo, težki teden pri Skalarjevih, in ko se je vse razveselilo nedelje, se je brez dvoma zgodilo, da so dekla, ki so se nedelje najbolj radovale, rekly Martinu: „Ti, veš, v sosednji fari je žeganje —, daj, postori ti za nas v hlevu!“ Martin se je začel hudovati in jeziti na te vražje ženske, ki jim ni nič, če bi zavoljo malo godbe živina stradala v nedeljo, a pri tem je imel že koš v rokah. Tudi molsti je znal, o, od nikogar se ni dal pobiti! In čeprav je malce godrnjal, vendar je bil toliko častihlepen, da se je lotil dela in je zmeraj spet iznova pokazal, da je fant od fare. Svojo debelo bučo, okrogli hrbet, grčave roke in noge, svojo razkuštrano in grdo zunanost je prekril s svojim delom. V ozkih Martinovih prsih je plapolal ogenj gorečega častihlepa. Po zunanje je bil Martin kakor žival, da se ga je človek kar zbal, toda v duši je bil človek, človek, ki je neprestano hotel kaj doseči. Ljudje so ga presojali po zunanem videzu in so dejali, da je norec, a Martin je imel ponos gospoda. Vse njegovo notranje življenje, vse njegovo častihlepje se je skušalo utešiti z delom. Če so rekli: „To bo pa Martin opravil, ta zna vse!“ tedaj je postal njegov obraz kar lep, tako je zažarelo na njem iz notranjosti, tako srečen je bil zaradi takega priznanja.

Martinov ponos so bile tudi njegove obleke — njegovih dvanajst parov čevljev in njegovih pet oblek. Res je, Martin je bil samo hlapec in si je moral sleherni novič krvavo zaslužiti, toda obleke je imel lepše kot kak gruntar. Sicer je komaj kdaj utegnil, da bi se lepo oblekel, nemara mu tudi obleke niso dobro pristojale in njemu samemu je bilo najbolje v delavni obleki, vendar — imel je pa le svoje obleke. In to mu je zadoščalo. Nedeljo za nedeljo jih je jemal iz omare, izkrtačil jih je in jih spet spravil. Vse pare čevljev je zapovrstjo osnažil, da so se svetili ko luč in jih spet postavil na njih mesto. Dekle so se norčevale in ga vlekle: „No, Martin, boš šel malo ven?“ A on ni odgovoril. On se je po svoje zabaval in je bil s tem zadovoljen.

Tako je živel Martin.

Bilo je prvega aprila — in dekla so se pomenkovale, koga bi potegnile za prvega aprila. Tudi gospodarja so vprašale, saj, si je dejal, špas le mora biti, da se življenje malo prezračil! A ker so že vsi vedeli, da je danes prvi april, ni bilo drugega, ki bi ga potegnili, kot samo Martin. In saj so prav nanj že spočetka vsi mislili.

„Martin,“ je rekel gospodar pri zajtrku, „pojdi no k Oreškovcu po umetno gnojilo, po „aprilat“, pravi, da mi ga eno vrečo odstopi! Kar samokolnico vzemi s seboj!“

Martin je še postrgal žgance iz sklede in dejal: „A po —, no, ta preklenka imena teh tujih gnojil!“

„Po aprilat,“ je še enkrat povedal

gospodar. Martin je vzel samokolnico in se je odpravil s Oreškovcu.

Pri Oreškovcu so bili tudi vprav pri zajtrku, ko je Martin prištokljal v hišo, rekoč, da je prišel po tisti aprilat.

Oreškovec se ni ničesar spomnil in je bil v zadregi. Ozrl se je okrog mize, a tudi družina se ni ničesar spomnila. Vsi so prislunili in so bili radovedni. Oreškovec je prenehal jesti — vendar se ni mogel spomniti: „Kako praviš?“ je vprašal še enkrat hlapca, in Martin je s poudarkom povedal, da je on, Oreškovec, obljubil njegovemu gospodarju, da mu odstopi vrečo umetnega gnojila aprilata. In zato ima tudi samokolnico s seboj.

Tedaj se je začela najmlajša dekla hihitati, zaletelo se ji je in vsi, so jo začeli udrihati po hrbtu, da se ne bi zadušila. Pri tem so se pa spomnili: prvi april! Oreškovec pa seveda tudi ni smel špasa pokvariti.

Dekle so koj odložile žlico in vse so šle po „aprilat“. Martinu so dejali, naj se usede, ker da bo precej časa trajalo. Vsi so začeli tekati sem in tja, in Martinu se je zadržala velika čast, da se tako trudijo zaradi njega.

A ti so zunaj pobirali kamenje in okruške od opeke in so jih metali v vrečo.

Ko je bila vreča polna, je rekel gospodar: „A ti ne bo pretežko, Martin?“ V prav to je bilo Martinu všeč. Poskusil je. Presneto je bila vreča težka! Da se le kolo ne bi zlomilo, on bo že zmogel! A samokolnica je cvilila in pokala in se upogibala.

„Prekleti aprilat!“ je zagodrnjal Martin, ko je spotoma počival. Od Skalarjevih so se zaslišali klici dekel: „Hej, Martin, ali ti naj pridemo pomagat?“ Pa je spet porinil samokolnico in je sopihal pod bremenom po hribu navkreber, da mu je v kosteh kar pokalo. Kakor bi mu bili dali kamenja in svinca v vrečo!

Na pragu so stali gospodar in družina in so se smejali. Dekle bi bile skoraj popokale od smeha, ko se je Martin približal s svojim bremenom. Dekle so zavpile: „Prvi april, prvi april!“ Tedajci je Martin spustil samokolnico iz rok.

Za hip je izginila vsa moč iz njega. Komaj se je še obdržal na nogah. Z vseh strani je slišal grohotanje in roganje, iz vseh hiš so se norčevali iz njega. Tedaj se mu je zavrtelo v glavi. Martin je sunil v vrečo. V njej je bilo za pest debelo kamenje. Začel je besneti. Pograbil jih je in jih začel lučati v Skalarjeve, ki so se razbežali v hišo. Pobil je vse šipe v oknih. S polnimi žepi je stekel nazaj k Oreškovcu. Tudi tam je lučal kamenje v vsakogar, ki ga je zagledal, in je tudi ondi pobil vse šipe. In kdor koli se je v vasi pojavil pred njim, v slehernega je zalučal kamen. Bila je divja, nebrzdana besnost, ki je pognala sleherni kamen, da je kar grmelo.

Vsa krotkost je izginila iz Martina. Njegova čast in njegov ponos, ki je na njima slonela njegova človeškost boljše vrste, sta bila osramočena. Izbruhnili je pračlovek iz njega in nobena dobra beseda ga ni več ukrotila. Iz vseh besed mu je odmeval le še zasmeh in sramotenje in postajal je zmeraj bolj besen. Nobene pomoči ni bilo več zanj.

Zbežal je iz vasi v gozd. Kakor izbičana žival se je zaril v grmovje in je začel tuliti. In jokal se je dan in noč, da je odmevalo po gozdovih in so se ptiči plašili.

Lakota ga je pognala nazaj v vasi.

Koder koli se je pojavil, se je razširila groza in strah. Dali so mu, kar je zahteval, da bi le že skoraj odšel. Martin je to opazil in ljudi tem bolj sovražil, čim več so mu podarili v svojem strahu pred njim. Čutil je, da je zaničevan, izobčen — in ostajal je pri živalih! A tudi živali so bežale od njega. Tedaj je iznova pobegnil iz vasi, drevil je na slepo po gozdu in je padel v prepad. Našli so ga z razbito glavo med gruščem.

Pri Skalarjevih še vedno visi njegovih pet oblek v omari in zraven stoji dolga vrsta njegovih čevljev. Nihče se ne upa dotakniti se jih, zakaj nekaj gospodstvenega veje z njih in še zmeraj napolnjuje kamrico hlapca.

Djekše so prava planinska vas. Postavljene so na sončnem parobku Sinje planine, ki je v resnici pravo gorovje, ko pa je najvišji sinjski vrh za komaj 60 m nižji od Obirja. A Sinja planina je široko raztegnjena in tvori na svoji južni strani položne zaokrožene oblike, vse odete v bujno zelenje. Na

Djekše. fot. Potočnik

izrazito planinskih tleh se sončne Djekše sredi odprte planote razgledujejo na tri nebesne strani. Smelo trdim, da tekmujejo po številu sončnih dni v letu z znamenito Osojščico tik beljaških vrat. Po višinski legi jih prekaša le še Kneža, ki leži celih 1161 metrov nad morsk gladino, to je dobrih 80 metrov višji ko celovski Vrh (Ulrichsberg). Na Djekšah in v Kneži živi najvišji rod slovenske govornice na Koroškem. Dal Bog, da najvišji ne samo po metrih višinske lege, marveč tudi po zavednosti in korajžji!

Uprava je v minulih tednih razposlala vsem naročnikom, ki so do konca tekočega leta pri naročnini ostali še na dolgu, račune s prošnjo, naj se blagovollijo poslužiti priložene vplačilnice. Naj ne bo nikogar, ki bi ga nastali dolg vznevoljil. Kakor skuša list ustreči prav vsem željam in je danes res vidna vez slovenske narodne družine v Veliki Nemčiji, tako naj bi vsak naročnik poznal svojo dolžnost napram narodnemu glasilu in redno kril dolžno naročnino. Tovrstna disciplina je pravi izraz naše narodne zrelosti in vzajemnosti.

Okoli delavskih knjižic. Minister za gospodarstvo je odredil, da se odsej v delovnih knjižicah zabeleži znanje stenografije in strojepisja, če se lastniki knjižic izkažejo s pristojnim spričevalom zbornice za trgovino in industrijo. Zbornica je uvedla 4 vrste izpitolov in sicer prva dva za začetnike v brzo- in strojepisu in dva izpita za že izvežbane brzo- in strojepisce. Prijavljeni učenci dobijo spričevalo, če so zmožni stenograma 120 zlogov v minuti, ali treh sekundnih črk na pisalnem stroju.

Stara nakaznica za obleko ostane v veljavi do konca marca 1941. Dotlej so veljavni tudi njeni posebni odrezki in sicer odrezek I moške nakaznice za 1 kravato, odrezki I in VI ženske nakaznice za 2 para nogavic, odrezek II velja za par podloženih rokavic, odrezki III, IV in V pa za nakup šivalnih potrebščin. Na odrezke X do XIII se lahko kupi po 25 cm blaga za popravila.

Dež. glavar je z 11. novembrom glede zadržanja civilnega prebivalstva v slučajih pristanka inozemskih letal

odredil, da mora civilno ljudstvo, če se prvo znajde pred pristalim inozemskim letalom, ločiti posadko od letala, takoj obvestiti najbližjo orožniško postajo ter posadko in letalo stražiti do prihoda orožništva. Kajenje v neposredni bližini letala je prepovedano, istotako je prepovedano dajati članom posadke kakršne koli izjave.

Vojakovo pismo. — Sprejeli smo naslednje prisrčne vrstice: „Iskreno se Vam zahvaljujem za redno dostavljanje slovenskega tednika. Kot drag tovariš me spremlja na vseh mojih potih. Vedno me spreleti veselje, ko me najde in mi prinese košček moje domovine. Lani me je dohajal v zakotnih vasih zapada in vzbujal zanimanje mojih gostiteljev, ki niso vedeli, da smo tudi koroški Slovenci na svetu. Našel me je v osrčju našega velike države in spet, ko smo prodirali skozi Maginotovo črto. Neverjetno se sliši, da sem ga nekoč dobil, ko smo počivali tik ceste sredi vojnega pohoda. In ko sem sedaj nekje v Franciji, mi tedensko prihaja, da ga prebiram, ko se moji tovariši pomenjujejo v svojih domačih narečjih. Nepopisno sem vesel svojega prijatelja, ki mi nadomestuje družino in domovino. Hkrati občudujem nenadkriljivost nemške poštne organizacije, katera v točnosti poslovanja gotovo nima para na svetu. Pozdravljeni! Vojak Anton Mohor.“

Egg bei Hermagor — Brdo pri Šmohorju. Dragi „Koroški Slovenec“! Gotovo že vprašuješ, zakaj se Brjani nič ne oglasimo, in meniš, da smo ali izumrli ali pa se pisanja odvadili. Pa smo živi bolj ko kedaj prej, le preveč zariti v naše vsakdanje skrbi. Prav po pregovoru: Kmet pelje rajši koš gnoja, kakor da bi prijel za pero. Letimo smo v minulih tednih pospravili vso in si nismo preveč v skrbi za kruh. Pa še drugo skrb imamo. V spodnjem delu naše občine napeljujejo elektriko. Seve napeljava ne bo zastoj, pa „kdor zmore, godce vodi, kdor jih ne zmoro, pa za njimi hodi“. In mi jih zmoramo. Saj je električna sila v gospodarstvu in gospodinjstvu domala že neobhodno potrebna. — Regulacije smo posebno veseli, ker bi sicer polagoma vtonili v blatu in bi vlagi požrla vsa naša polja. Nasipi na obeh straneh Zilje nam vzamejo precej zemlje, a brez žrtev — tudi tovrstnih — ne gre.

Tainach — Tinje. (Novi možje.) Na izpraznjeno mesto našega župana je dež. glavar imenoval trgovca Janeza Keber, ki je doslej v občini vodil organizacijo „Kraft durch Freude“ in z mladino parkrat že nastopil v javnosti. Za krajevne vodjo nar. soc. stranke pa je imenovan posestnik in kolar Jožef Krieger iz Rut.

St. Jakob im Rosentale — St. Jakob v Rožu. (Smrti.) Pred tedni smo izročili materi-zemlji Kompanjevega dedca iz Leš. Že dalje časa so bili priklenjeni postelji in smrt jih je rešila hudega telesnega trpljenja. Bili so rajni Kompanjev oče pravi Rožan z zlatim srcem in vzravnanim značajem. Svoječasno so posvečali svojo skrb lepi svoji kmetiji in poleg tega so vzorno vodili svojo gostilno. Otroke so vzgojili v zavedne in verne člane svojega naroda. Sin Gregor je geometer v Jugoslaviji, hčerka Anica pa poročena v gornjem delu dežele. Dve hčerki je nemila usoda iztrgala prežgodaj iz družinske srede. Kompanjevo mamico naj v njihovi tihi bolesti tolaži Vsemogočni! Rajnemu očetu večni mir! — Dne 17. t. m. je v samostanu šolskih sester v St. Petru izdihnila svojo blago dušo sestra Generosa Kometter. Rajna je bila rojena 1. marca 1902 v Galiciji na Koroškem in bila kot sestra sprejeta v red 15. avgusta 1924. Solala se je kot gospodinja in postala vzorna učiteljica gospodinjstva. Njene dobrote gojenkam in drugim naj ji povrne Vsemogočni!

Mavrica na nočnem nebu. Škocija narji in okolišani Klopinskega jezera so bili na večer 15. novembra pričje ne navadnega nebesnega pojava. Komaj je na vzhodnem nebu zaplaval polni mesec in zavil pokrajino v srebrno svojo mesečino, se je od St. Jurija pa do velikovške strani na temnem nebu prikazala izredno lepa mavrica, katere violetni pas je bil posebno dobro viden. Z nočjo je tonila spet v temo.

Nase gospodarstvo

Kmet postati ni težko, kmet ostati pa zelo!

Naša država stremi smotrno za tem, da poglobi izobrazbo kmečkega naraščaja. V starem rajhu obstoja vzorno organizirano poklicno šolstvo, kakršno smo mi doslej poznali pod imenom nadaljevalno šolstvo. Poklicna šola traja skozi dve leti od novembra do marca. Učencem posreduje šola osnovne gospodarske pojme ter teorijo poljedeljstva in živinoreje, hkrati pa jim nudi še temeljne splošne izobrazbe. Takoj po ljudsko-šolski izobrazbi pa gre do kmečki sinovi najprej za dve leti kot učenci h priznanemu kmetu v uk, položijo nato prvi izpit, nakar postanejo kmetijski pomočniki, obiskujejo v dveh zimah poklicno šolo in zaključijo svoje šolanje z izpitom iz kmetijstva.

Med konzervativnimi kmeti je sicer razširjeno mnenje, da je kmetu šolanje le malo potrebno. „Za pavra bo dovolj razumen“, menijo, oproščajoč neukost svoje mladine. A prezrejo, da se je v zadnjih desetletjih izvršil velikanski obrat tudi v kmetijstvu in da je zahajajoča doba zapustila kmetu važen poudarek poklicnega, strokovnega šolanja. Pogledi na kmetijsko gospodarstvo so danes drugi ko pred svetovno vojno.

Kmetijstvo je najboljše gospodarstveno obrat. Ima najrazličnejše gospodarske panoge, ki dnevno zahtevajo v svojih zamotanih problemih celega človeka. Kmet se mora boriti s činitelji, ki so izven njegove moči. Rastlinstvo, živalstvo, zemlja in narava sama mu otežkočajo delo. Obrtniki naprimer takih ovir ne poznajo. Obrtnik računa z danimi činitelji, kmet pa mora računati tudi z nepredvidenimi. Kmet biti je teže kakor biti izobraženec. Advokat se drži svojih paragrafov, zdravnik določa bolezen, ko mu je bolnik razložil svoje bolečine. Kmet vsega tega nima, ker ne zemlja ne rastline ne živali in ne narava ne znajo govoriti. Zato sta potrebni v kmetijstvu izkušnost in usposobljenost.

Pravijo, da so neuki kmetje dostikrat najboljši kmetje. To je res v gotovih primerih. Tudi babilonski stolp so zgradili brez sedanjih tehničnih šol in brez modernih tehničnih pripomočkov. Nihče pa ne bo trdil, da so tehnične šole nepotrebne. Enako je tudi s šolanjem bodočih kmečkih gospodarjev. Jedro vsega kmetijstva je danes kakovostna proizvodnja. Dobro, trpežno blago je trumf tudi v tej gospodarski panogi. Za to pa je predpogoj strokovno znanje.

Predvideno je, da bo v dogledni dobi poklicno šolanje bodočih kmetov obvezno in enako obvezen tudi končni izpit iz kmetijstva. Kmet se bo smel imenovati le, kdor je postal mojster svoje stroke. Nedvomno bo z uvedbo obilnatnega strokovnega šolanja izgini v kmetih čut manjvrednosti, ki je povzročil že toliko gorja podeželju in kmetu usiljeval značaj proletarca. Vendar pa s šolanjem kmet še ni vsega storil za svoje poklicno znanje. Vse življenje se moramo učiti in nikoli se ne izučimo. Poleg šole se bo vedno bolj udomačila na deželi tudi strokovna knjiga in strokovno časopisje, ki postaneta stalna kmetova pripomočka za spopolnjevanje v znanju. Ni napredka brez znanja, znanja pa ni brez učenja!

R. Š.

Novi predpisi za mesne ogleda stopijo v veljavo z novim letom. Postava uvaja obveznost mesnega ogleda v vseh slučajih (tudi pri domači kolini), razlikuje nadalje različne mesne vrste (dobro, manj dobro, pogojno uporabno meso), podrobnosti o dovoljevanju kolin, uvozu in preiskavi mesa, o konjskem mesu i. dr. Doslej veljavni predpisi so s koncem lekočega leta razveljavljeni.

Tečaji za vozače traktorjev se vršijo v zimskih mesecih in trajajo po 6 dni. Po šestdnevem praktičnem in teoretičnem uku se vrši izpit za vozaški list 4. razreda. Za tečaje vlada razmerno veliko zanimanje in se zanje smejo javljati tudi žene in 14 letni dečki. Po-

drobnosti o tečajih dajejo okrožna kmečka vodstva.

Mesto Dunaj šteje 1800 dednih kmetij. Nahajajo se v neposredni mestni okolici in so nekatere stare že več stoletij. Par desetletij kmetij pa je v mestu samem in sicer na obronkih obdonavskih gričev.

Semenski krompir moramo do vigredi stalno nadzirati. Gomolji so sila občutljivi za mrz in vlago in radi prenašajo gnilobne glivice. Za semenski krompir je najboljši prostor suha, zračna klet, dočim ostaja jedilni krompir v zemskih jamah sočnejši in okusnejši. Če seme hkrati od časa do časa odbiramo ter odstranjujemo, kar je bolnega in gnilega, ter če preprečimo, da bi nam sredi zime poganjalo cime, smemo računati na dober pridelek prihodnjega leta.

Pesa in repa sta važna živinska krma, a nikakor izdatna. Pesi in repi primanjkuje beljakovin in masti. Zato pokladamo živini hkrati tudi nekaj beljakovinske krme. Vseeno je, ali pokladamo pešo ali repo živalim celo ali zrezano. Biti pa mora sadež čist in pokladati ga je treba sprva v majhnih in polagamo šele v večjih obrokih.

Gnojenje sadnega drevja. Jesen je pripravna za gnojenje sadnih dreves. Boljši od gnojnice je hlevski gnoj in kompost. Apna dajemo drevju pred mrzom, ker mu je potrebna snežna vlaga, da se raztopi. Do vigredi koreninice lahko použijejo vse hranilne snovi in jih posredujejo vejevju za novo cvetje.

Kakšna temperatura naj vlada v hlevih? — Človeku je dobro, če sedi v hudi zimi doma pri peči. Tudi živali ljubijo toploto. Najobčutljivejši so napram mrazu konji, ki si želijo stalne temperature 15 stopinj Celzija. Goveja živina prenese tudi še za 2 do 3 stopinje nižjo temperaturo. Manj razvajene so ovce, ki uspevajo še pri 6 do 8 stopinjah toplote. Svinjam in prašičem prija toplota 12 stopinj. — Kako merimo toploto? Seve s toplomerom, ki naj visi vsaj meter in pol visoko kje v sredini hleva.

Vlažen zrak v hlevu škoduje živini. Obesimo v svetlem kotičku našega hleva jelov storž (češarek). Če so storžve luskinе na široko odprte, je znak, da je zrak v hlevu suh. Čim bolj se bo storž zapiral, tem bolj vlažen je hlevski zrak. V takem slučaju storimo prav, če hlev prezračimo.

Nekaj o skopljenju (rezanju). — Moške živali lahko skopimo v rani mladosti ali pozneje. Dokler je žival mlada, najlažje prenese operacijo, ki je v tem času manj nevarna glede krvavitve in infekcije. Težja je operacija, ko doseže žival gotovo starost. Kdor pa hoče imeti naprimer vola polnih oblik in lepo razvitega, bo dal junčka skopiti šele, ko bo star 5 do 6 mesecev. Skopljenje samo prepuščajmo strokovnjaku, ki bo preprečil vsakršno škodo.

Tudi sedaj boj travniškim škodljivcem! Po naših travnikih se v jeseni rada razbohoti blede-rdeča cvetica, ki nosi različna imena: Rožani jo nazivajo ponekod „oscanec“, drugod ji pravijo „podlesek“ ali „čmerika“. Ta cvetica je izredno strupena, goveja živina po njej rada boleha in je marsikje tudi že poginila. Poleg rumene zlatice je najstrupenejša travniška rastlina. Škodljivcema pridemo do živega, če ju ob mokrem vremenu izrujemo s koreninami iz zemlje. Seve je tako delo zamudno, a tudi koristno. Najboljše orožje proti travniškim škodljivcem pa je redno in pravilno gnojenje, ki krepi travniško rušo in zatira nadležni plevel.

Če krava zadržuje mleko, je temu često kriva oseba, ki molze. Mogoče nepravilno molze ali pa pregrbo opravljaja svoj posel. To se posebno rado dogaja, če ima molzec raskave in razpokane roke. Naj poskusi molzti kdo drugi, ki ima bolj mehke roke, molze pa naj na drug način kakor doslej. Če sprememba v načinu molže ne pomaga, napolnimo kravi pred molžo nožnico z zrakom s pomočjo cevke iz zračne črpalke za kolo. Na ta način se po navadi doseže, da krava mleko pripusti. Treba je pri tem pametno in mirno postopati.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Umor zaradi lepe muslimanke. Ramadan Asirovič iz Gnjilana v Macedoniji je imel izredno lepo ženo, vendar je moral v svojem zakonu prestati mnogo težkih ur, ker je tolpa mladih fantov ponovno skušala ugrabiti lepo ženo. Ti fantje so bili najeti od nekega bogatega posestnika, ki se je zagledal v lepo muslimanko. Obljubil jim je bogato darilo, če mu pripeljejo ženo v hišo. Nekega dne je šel Ramadan daleč z doma. Fantje so to priliko izrabili in branečo se ženo zvezano odvedli bogatemu posestniku. Ramadan je po vrnitvi domov bil ves nesrečen. V svoji bolesti se je obrnil na Osmana Osmanoviča, daleč naokrog spoštovanega Turka. Osman je obljubil, da bo vse storil, da bi Ramadan spet prišel v posest svoje žene. Poklical je k sebi Latifa Ajvasoviča, vodjo tolpe in ga pozval naj pripelje nazaj ugrabljeno ženo Ramadanu, da tako prepreči nadaljnjo prelivanje krvi. Latif pa ni ubogal, temveč je Osmana kratkomalo ustrelil. Sedaj je posegla vmes policija, ki je Latifa aretirala, ugrabljeno ženo pa vrnila Ramadanu.

Gibraltar postane otok. Dela pri kopanju prekopa, s katerim bo Gibraltar odcepljen od celine, se z vso brzino nadaljujejo. Ko bo prekop gotov, bo sedanji polotok Gibraltar postal otok.

Znani zdravnik dr. Schnöller umrl. V Curihu je umrl v 75. letu starosti znani švicarski zdravnik dr. Schnöller. Kot specialist za tuberkulozo je užival velik mednarodni ugled. Dr. Schnöller je kot prvi zdravnik v Švici že 1. 1902 začel praktično uporabljati pneumothorax pri zdravljenju jetičnih bolnikov.

V bližini Danilovgrada v Črni gori je te dni tresčil ob skalo angleški bombnik, ki se je popolnoma razbil. Pri padcu so eksplodirale še bombe in začetile ogenj, v katerem je zgorela cela posadka. Na krovu bombnika se je nahajal in našel smrt tudi korespondent nekega ameriškega lista Ralf Barnes.

Orli v Alpah so postali že prava redkost. Odkar pa so postavno zaščiteni in jih lovci ne smejo več streljati, se pojavlja v Alpah vedno več orlov. Tako se je te dni na Solnograškem neki lovec komaj ubranil orla, kateri mu je hotel odnesti ustreljenega gamsa. Neki drugi gozdar je videl kar tri orle skupaj, ki so preganjali čredo divjih kozlov.

Jedilno olje iz tobačnih semen. Jugoslavija in Bolgarija sta pričeli izdelovati jedilno olje iz tobačnih semen. Celotni tobačni pridelek v Bolgariji bi dal letno 2.4 milj. kg tobačnega olja, jugoslovanski pridelek pa celo 4.5 milj. kg olja. Industrija za izdelovanje olja iz semen je v naglem razvoju in sme posebno v vojnem času računati z dobro konjunkturo.

Najstarejši veteran iz pomorske bitke med avstrijskim in italijanskim brodomem pri otoku Visi, ing. Anton Schnabel, je te dni umrl v 96. letu starosti v Badnu pri Dunaju. Svoj čas se je udeležil tudi vojnje okoli sveta.

Dva nova mostova čez Donavo. Madžarska vlada je sklenila zgraditi dva nova mostova čez Donavo. Prvi pri Medveju se že gradi in bo končan leta 1942. Drugi most bo pri Dobor-gažu. Gradili ga bodo več let.

Tudi ožgane madeže na belem perilu lahko odstraniš, če perilo ovlažiš

z mrzlo vodo, potreseš s soljo in daš na sonce. Čez nekaj ur bodo madeži izginiti.

Nova snov za zobe. Na zborovanju nemških zobozdravnikov v Frankfurtu ob Mainu je bila javnost obveščena o novem sredstvu, ki bo zanjeprej služilo zobotehnikom za popravo zobovja. Ta snov ni samo polnovredno nadomestilo za platin, zlato, porcelan itd., ki so velike važnosti za narodno gospodarstvo in se bodo lahko uporabljale v druge svrhe, ampak je tudi trpežnejša kot so zgoraj navedena in doslej rabljena sredstva. Tudi je nova snov mnogo bolj podobna naravnim zobom in se prijetno občuti, ker je organska.

Par za smeh.

Uboga mama. „Atek, ali je Lersnjakova mama res tako uboga, da mora v kurniku spati?“ — „Zakaj Tinček?“ — „Sinoči je rekla, da gre s kokošmi spat.“

Resnico je povedal. Sestra vpraša bratca, ki hodi v prvi razred: „Kdo izmed vas pa najbolj zna v šoli.“ — Bratec modro odgovori: „Učiteljica.“

Ne tako glasno! Babica gre s petletnim Pepčkom na sprehod. Srečata osla, vpreženega v voz. Pepček vpraša: „Babica, poglej, kak majhen konjiček!“ — Babica: „To ni konjiček, to je osel!“ — „Pšt! Ne tako glasno, lahko bi te slišal.“

Če je človek okajen. Mož se prigučlje precej natreskan domov. Pozno je že in žena ga sprejme s kislim obrazom. Mož se za to ne zmeni. „K-k-k-ka-tra, pposteljo ddrži“, prosi ves zaskrbljen ženo. Končno se srečno vleže in se oddahne: „Zddaj jo ppa lahko spustiš!“

Kaj so ženske? Francoz Fontanelle je bil med najbolj duhovitimi možmi svojega časa. Nekoč ga vprašajo, kaj je po njegovem mnenju lepa ženska. Odgovori jim: „Lepa žena je raj za oči, pekel za dušo in vice za denarnico.“

Iznajdljivi gostitelj. Stari Bric ima goste. Veseli so in dobre volje, da nikomur še na misel ne pride, da bi šel domov. Že parkrat so izpraznili kozarce na zdravje vseh mogočih in nemogočih. Končno se Bric le vjezi, trči s kozarcem ob liter in slovesno spregovori: „Dragi moji gostje! Doslej ste praznili na zdravje svoje in svojih znancev, sedaj pa izpraznite na moje zdravje sobo!“

Pikra cena. Nek slovit šaljivec je obiskal slikarsko razstavo. Stori je to predvsem na željo nekega slikarja, s katerim se je seznanil. Ob sledečem snidenju ga slikar prosi, naj mu oceni njegove slike. Šaljivec se je odkašljajal: „Hm, dragi mojster, če sem odkrit, moram pripomniti, da so bile vaše slike skoraj edine na razstavi, katere si je človek lahko ogledal.“ — Slikar se je branil pohvale: „Res? Vi se prilizujete.“ — „Nikakor ne,“ odgovori šaljivec, „pred drugimi slikami je namreč stalo stalno preveč ljudi.“

„Koroški Slovenec“ je vidna vez naše narodne družine!

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.

Bog, vsemogočni gospod življenja in smrti, je nocoj odpoklical našega blagega in skrbnega očeta

Tomaža Mikula

p. d. Hanzelča na Hribu,

po polletni, s krščansko potrpežljivostjo prenašani bolezn, pokrepčanega s tolažili naše svete vere, v 71. letu starosti, iz doline trpljenja v domovino večnega življenja.

Zemeljske ostanke dragega pokojnika položimo dne 28. listopada v božjo njivo pri sv. Urhu v Ločah, kjer se v farni cerkvi opravi več sv. maš z aduščnik.

Prijatelje in znance prosimo za tih spomin v molitvi.

Hrib—Loče ob Baškem jezeru, dne 25. listopada 1940.

V imenu žalujoče družine:
Dr. Janko Mikula, župnik. 41